

Spis treści

Danuta Belok, Dylematy poprawnego ujęcia podatku od towarów i usług w rachunku przepływów pieniężnych

Elżbieta Dudek, Dokumentacja informatycznego systemu przetwarzania danych księgowych w świetle znowelizowanej ustawy o rachunkowości

Renata Dyląg, Analiza kapitałowa a zachodnie standardy rachunkowości emerytalnej

Artur Hołda, Wojciech Nowak, Model ryzyka badania sprawozdania finansowego w ramach teorii Dempstera-Shafera

Cyryl Kotyla, Wybrane aspekty badania powiązań zabezpieczających

Józef Pfaf, Metody wyceny produktów niegotowych

Arieta Szadziwska, Rachunek kosztów w przedsiębiorstwach produkcyjnych północnej Polski - stan i kierunki zmian

Dariusz Wędzki, Paweł Bielański, Problematyka ustalania przepływów pieniężnych z aktywów finansowych w rachunkowości polskiej

Piotr Wojtowicz, Teoretyczne i praktyczne problemy wdrożenia systemu trójwymiarowej rachunkowości

Dorota Załęcka, Instrumenty pochodne w Międzynarodowych Standardach Rachunkowości

Informacja dla autora

Danuta Belok,
**Dylematy poprawnego ujęcia podatku od towarów i usług w rachunku
przepływów pieniężnych**
Streszczenie

Ustalenie przepływów pieniężnych (wpływów i wydatków) w niektórych pozycjach rachunku przepływów pieniężnych wiąże się z korektą dotyczącą zmiany stanu rozrachunków. Odnosi się to zarówno do metody pośredniej, jak i metody bezpośredniej, gdy wartość przepływów pieniężnych ustala się poprzez korekty pozycji wynikowych. Zawarty w rozrachunkach „nieoperacyjnych” (tzn. dotyczących strumienia inwestycyjnego lub finansowego) podatek VAT zakłóca obraz przepływu środków pieniężnych. Stosowne korekty o podatek VAT zawarty w takich rozrachunkach (w ich zwiększeniach i spłatach) powinny zapewnić przedstawienie w rachunku przepływów pieniężnych realnej wartości strumieni pieniężnych.

W artykule podjęto próbę rozwiązania problemu związanego z nieprawidłowościami w rachunku przepływów pieniężnych, jakie mogą powstać wskutek niewłaściwego ujmowania rozrachunków zawierających podatek VAT. Zaproponowano użycie dodatkowych kont dla eliminacji opisanych błędów w rachunku przepływów pieniężnych.

Problems seal with VAT in the cash flow statement
Summary

When the cash flow statement is preparing, some problems can appear. This article undertakes problems deal with VAT included in debts and liabilities. Some cash inflows and out-flows are settled by correcting the income statement position (net profit or net loss and some revenues and expenses). One of corrections is a change of debts and liabilities. It concerns both direct and indirect method. VAT included in „nonoperating” debts and liabilities (it means deal with investing or financing) disturbs the view of cash flows. Appropriate corrections of VAT included in the debts and liabilities increases or payments ought to assure presentation the real value of cash flows in each section of the statement.

This article is a trial of this problem solution. Using the system of additional accounts is proposed to eliminate described errors in the cash flow statement.

Elżbieta Dudek,
Dokumentacja informatycznego systemu przetwarzania danych
księgowych w świetle znowelizowanej ustawy o rachunkowości
Streszczenie

Artykuł przedstawia zarys obowiązków przedsiębiorstw, które wynikają z nowych regulacji ustawy o rachunkowości (Dz. U. Nr 113, poz. 1186). Nowe przepisy ustawy o rachunkowości ułatwiają zastosowanie komputerowych technik prowadzenia rachunkowości, ale powodują także powstanie nowych obowiązków dla kierowników jednostek i księgowych.

W opracowaniu zostały omówione zasady opracowania dokumentacji dla systemów informatycznych wykorzystywanych w rachunkowości.

Documentation of accounting information systems in the light of the
new act of accounting
Summary

The article outlines companies obligations, which result from the new regulations of the Accounting Law (Dz. U. Nr 113, poz. 1186). These new regulations on the Accounting Law facilitate the usage of computers in accounting but they also impose new responsibilities on managers and accountants.

This paper discusses the rules for the documentation of accounting information systems.

Renata Dyląg,

Analiza kapitałowa a zachodnie standardy rachunkowości emerytalnej **Streszczenie**

Funkcjonowanie pracowniczych programów emerytalnych wymaga wskazania sposobów mierzenia kapitału ulokowanego w aktywach programu oraz jego zmian w czasie. W odniesieniu do programów emerytalnych, ze względu na długi horyzont czasu i zjawisko inflacji, prosty pomiar wartości dokonywany na podstawie zasady kosztu historycznego nie może zapewnić racjonalności działań i osiągnięcia założonych celów. Dlatego pomiar aktywów jest dokonywany według wartości godziwej, a do obliczania zobowiązań i wartości nabytych świadczeń jest wykorzystywana koncepcja kapitalizacji i wynikający stąd rachunek dyskontowy.

Pojawia się zatem kwestia, czy koncepcja rachunkowości programów emerytalnych wypracowana w USA oraz w krajach zachodnich jest zgodna z zasadą zachowania i pomnażania kapitału powierzonego programowi emerytalnemu.

Celem niniejszego artykułu jest analiza kapitałowa programu emerytalnego określonych świadczeń jako nadrzędna przesłanka dla modelu rachunkowości.

Capital Analysis And Western Pension Accounting Standards **Summary**

Ways of measurement of capital located in pension assets and its' changes over time are required for functioning of private pension plans. As regards to pension plans, due to its' time horizon, a simple measurement of capital value based on historical costs will not assure rationality of activities taken nor reaching the goals set within the program. Therefore, the measurement of assets is based on the fair value, and the value of liabilities and benefits are calculated on the basis of the concept of capitalization and the discount.

This brings up an issue, whether the concept of pension accounting worked out in the US and Western European countries is consistent with the rule of keeping and increasing the capital invested in a pension plan.

This article considers the capital analysis of a pension plan as superior assumption for an accounting model.

Artur Hołda, Wojciech Nowak,
Model ryzyka badania sprawozdania finansowego w ramach teorii
Dempstera-Shafera
Streszczenie

Właściwe dobranie modelu ryzyka badania sprawozdania finansowego jest czynnikiem niezwykle istotnym dla odpowiedniego zaplanowania i przeprowadzenia badania, zapewniając jego wysoką skuteczność i efektywność. W artykule przedstawiono trzy alternatywne sposoby przedstawienia ryzyka badania, w tym model oparty o teorię Dempstera-Shafera. Pokazano podstawowe różnice między modelem opartym na prawdopodobieństwie i modelem opartym na teorii funkcji przekonania, z uwypukleniem cech przemawiających na korzyść tego ostatniego.

W artykule pokazano także sposób wyznaczania ryzyka badania, korzystając z reguły Dempstera. Część ta została poprzedzona ogólnym opisem najważniejszych pojęć teorii Dempstera-Shafera użytych w artykule.

Audit risk model based on Dempster-Shafer theory

Summary

The appropriate choice of audit risk model is crucial to audit's planning and executing and provides its high efficiency and effectiveness. In this paper three alternative models of audit risk are presented, including the belief-based model. The basic differences between the probability-based model and belief-based model are shown here, emphasis on advantages of the latter.

Moreover, in the article it is shown how to derive the formula for audit risk using the Dempster's rule. This part is preceded by the general description of the Dempster-Shafer theory key words used in this paper.

Cyryl Kotyla,
Wybrane aspekty badania powiązań zabezpieczających
Streszczenie

Standardy rachunkowości dotyczące instrumentów finansowych spowodowały olbrzymie zmiany w zakresie przygotowywania i badania instrumentów finansowych. Derywaty, w szczególności te, które są wykorzystywane przez jednostki w procesie zarządzania ryzykiem, stanowią bardzo trudne i złożone zagadnienia. Niezależnie jednak od stopnia skomplikowania derywatów, obowiązkiem audytora jest wydanie opinii, czy badane sprawozdanie zostało we wszystkich istotnych elementach przygotowane zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości.

W artykule na podstawie nowych standardów audytorskich, zostały przedstawione wybrane aspekty procesu badania instrumentów finansowych i połączeń zabezpieczających.

Chosen aspects of auditing hedging relationships
Summary

Accounting standards of financial instruments have introduced significant changes in preparing and auditing (as a next step) financial statements processes. Derivatives, especially those which are used by entities in risk management process, are very difficult and complex issue. Nonetheless, doesn't matter how difficult derivatives are themselves, the auditors' responsibility is to express an opinion whether the financial statements are prepared in all material respects, in accordance with an identified financial framework.

This article, based on new auditing standards, focuses on some aspects of auditing process of financial instruments and hedging relationships.

Józef Pfaf,
Metody wyceny produktów niegotowych
Streszczenie

W przedsiębiorstwie wytwórczym koszt wytworzenia produktów w danym okresie sprawozdawczym obejmuje koszty poniesione na wytworzenie zarówno produktów gotowych, jak i niegotowych (będących w toku produkcji). Strumień kosztów poniesionych na wytworzenie wszystkich produktów w danym okresie ulega rozdzieleniu na koszty produkcji dotyczące wyrobów gotowych (przeznaczonych do sprzedaży) oraz na koszty produkcji zaangażowane w produktach jeszcze niegotowych, które zostaną doprowadzone do gotowości w następnym okresie.

Zagadnienie prawidłowej wyceny produktów drogą rozliczenia kosztów produkcji na wyroby gotowe i niegotowe za dany okres sprawozdawczy należy więc do istotnych zadań rachunku kosztów. Niezbędne staje się przyjęcie, w ramach własnej polityki rachunkowości, odpowiedniej metody wyceny produktów niegotowych i stosowanie jej w sposób ciągły.

Methods of valuation the unready products
Summary

The cost of product manufacturing in production company in financial period (month) includes the costs spent to manufacture both ready and unready products. The stream of the costs related to manufacturing of those products is divided to production costs concerning products ready (ready to be sold) and to production costs engaged in unready products, which will be completed in next period.

Precise assigning of real manufacturing cost of ready and unready products has serious influence on genuineness of balance sheet and reliability of finance result. That is why it's essential to assume (within company's own accountancy politics) proper method of valuation unready products and introducing the continuous use.

Arieta Szadziewska,
Rachunek kosztów w przedsiębiorstwach produkcyjnych północnej
Polski - stan i kierunki zmian
Streszczenie

Przedmiotem artykułu jest przedstawienie stanu rachunku kosztów i kierunków jego zmian w przedsiębiorstwach produkcyjnych Polski północnej. Badaniem ankietowym objęto 246 podmiotów położonych na terenie trzech województw terenu północnego. Do wyboru jednostek badania wykorzystano metodę reprezentacyjną, próba miała więc charakter losowy.

Ankiety zostały przeprowadzone przez autorkę bądź wysłane pocztą w okresie od maja 2000 roku do czerwca 2001 roku. Chcąc osiągnąć jak największy zwrot kwestionariuszy, każde badanie ankietowe było poprzedzone bezpośrednią rozmową z osobą kompetentną do udzielenia zgody na przeprowadzenie badań.

Celem przeprowadzonego projektu było ustalenie:

1. funkcji spełnianych przez rachunek kosztów w polskich przedsiębiorstwach produkcyjnych,
2. zakresu wykorzystania nowych metod rachunku kosztów charakterystycznych dla rachunkowości zarządczej,
3. przewidywanych kierunków zmian prowadzonego rachunku kosztów.

Na podstawie wcześniej wymienionych celów sformułowano następujące tezy podlegające weryfikacji:

1. na zakres wykorzystania nowych metod rachunku kosztów w jednostkach, istotny wpływ wywierają m.in. następujące czynniki: region gospodarczy, wielkość przedsiębiorstwa, stosunki własnościowe podmiotu oraz jego forma prawna,
2. konieczność racjonalnego gospodarowania czynnikami wytwórczymi, w tym dążenie do obniżki kosztów własnych - to podstawowe przyczyny zastosowania nowych rozwiązań w istniejących systemach rachunku kosztów,
3. główne bariery we wdrażaniu nowych modeli rachunku kosztów, zwłaszcza w małych przedsiębiorstwach to: niewielka skala prowadzonej działalności oraz brak zasobów finansowych,
4. nasilenie konkurencji będzie w najbliższym czasie wymuszało stosowanie przez jednostki odpowiednio dobranych metod rachunku kosztów, co powinno owocować większą efektywnością gospodarowania.

Current accounting cost practice and its associated trends for manufacturing companies in northern Poland

Summary

The subject of this paper is introduction of current accounting cost practice and its associated trends for manufacturing companies in northern Poland. The conducted survey covered 246 firms located in one of the three provinces of northern Poland. Individual companies were selected by means of a statistical method and samples had random character .

The survey, which covered the period May 2000-June 2001, was either directly carried out by the author of this paper or else survey questionnaires were completed by selected individuals and sent to the author via regular mail. In order to achieve high effectiveness, each interview was preceded by a direct contact with a person responsible for conducting of such study.

The main purpose of this project was to identify:

1. Functions complying with cost accounting practice applied in Polish

enterprises,

2. Application scope of modern cost accounting techniques, characteristic for the current cost accounting practice,

3. Anticipated trends in cost accounting practice.

Based on the above-mentioned key aspects, the following, preliminary hypotheses were made:

1. The most important factors that influence utilization of modern cost accounting methods (techniques) are: economic region, size of the company, form of business ownership and its related legal aspects.

2. The fundamental reasons for implementation of new solutions to existing cost accounting systems are: necessity for rational management of production factors and reduction of associated production costs.

3. The major barriers in implementation of modern cost accounting methods, especially in the case of small companies, are: small size of a business unit and lack of financial resources.

4. In the near future, increased competition will necessitate application of rationally selected cost accounting methods. This should bring about enhanced management effectiveness.

Dariusz Wędzki, Paweł Bielawski,
Problematyka ustalania przepływów pieniężnych z aktywów
finansowych w rachunkowości polskiej
Streszczenie

W artykule omówiono problemy interpretacji nowych przepisów prawa rachunkowości dotyczących ustalania i wyceny przepływów pieniężnych z aktywów finansowych. Rozporządzenie Ministra Finansów nie jest w tym względzie wystarczająco precyzyjne, dlatego odwołano się do pojęć Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, jak też istoty różnych rodzajów instrumentów pochodnych.

Omówione problemy kalkulacji przepływów pieniężnych zilustrowano przykładami liczbowymi.

Problems of cash flow from financial assets in polish accounting
Summary

In a paper the interpretation problems of new accounting law about cash flow from financial assets were discussed. The decree of Ministry of Finance is not sufficiently precise on a way of definition and valuation of cash flow. Thus it was necessary to refer to International Accounting Standards and the matter of different types of derivatives.

The problems of cash flow calculation discussed in paper were also illustrated with numerical examples.

Piotr Wojtowicz,
Teoretyczne i praktyczne problemy wdrożenia systemu trój
wymiarowej rachunkowości
Streszczenie

Celem artykułu jest prezentacja teoretycznych założeń modelu rachunkowości trójwymiarowej oraz wyników badań zmierzających do zastosowania tego modelu w praktyce. W artykule przedstawiono wyniki badań empirycznych, których celem jest okresowa identyfikacja i pomiar wpływu sił ekonomicznych, rozumianych jako czynniki kształtujące zysk jednostki gospodarczej.

Metody doboru zmiennych do modelu ekonometrycznego zostały wykorzystane do identyfikacji zmiennych reprezentujących źródła zyskowności jednostki gospodarczej. W wyniku badań wskazano przyczyny tkwiące w otoczeniu (tendencja w branży i stopa bezrobocia), które doprowadziły do ukształtowania się przychodów ze sprzedaży i kosztów podstawowej działalności operacyjnej na poziomie obserwowanym w analizowanym okresie.

System trójwymiarowej rachunkowości ciągle wymaga doskonalenia w zakresie metod doboru sił ekonomicznych działających w jednostkach gospodarczych oraz metod pomiaru impulsów wywołanych oddziaływaniem tych sił.

Theoretical and Practical Problems of Implementation of Triple-entry
Bookkeeping System
Summary

The aim of the paper is to investigate if Y. Ijiri's triple-entry bookkeeping model is practically feasible. The research deals with the problems of identification of the economic forces and methods of measurement of impulses generated by those forces. The system is based on the periodic, i.e. monthly, measurement of impulses.

The study was carried out for the given Polish business unit. Regression analysis and statistical methods of choosing the optimal set of model variables were used. Thanks to those methods economic forces were identified and their impact on momentum was measured. The main forces are: the branch tendency and the unemployment rate, which negatively influenced momentum and hence the income over the period. The main flow of sales, costs and expenses comes from the environment conditions, not from the factors dependent on the management of the company.

The periodic system of triple-entry bookkeeping still needs to be developed in the area of methods of identification and measurement of changes in momentum.